

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 505/2012-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť A., M., zastúpeného I., s. r. o., K., konajúca prostredníctvom konateľ a advokáta JUDr. A. B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Michalovce č. k. 22 Cb 8/2011-162 z 29. apríla 2011 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 4 Cob 60/2011-193 z 27. apríla 2012, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. júla 2012 doručená sťažnosť A., M. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného I., s. r. o., K., konajúca prostredníctvom konateľ a advokáta JUDr. A. B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a

práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) č. k. 22 Cb 8/2011-162 z 29. apríla 2011 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Cob 60/2011-193 z 27. apríla 2012 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že bol v postavení žalovaného účastníkom súdneho konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 22 Cb 8/2011, v ktorom mu bola uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi (S., a. s., pozn.) sumu 48 686,65 € z titulu nezaplatenia faktúr za odber plynu uskutočnený na základe zmluvy o dodávke plynu z 13. septembra 2009 (ďalej len „zmluva o dodávke plynu“). O odvolaní sťažovateľa proti napadnutému rozsudku okresného súdu rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil. Sťažnosť je založená na dvoch zásadných námietkach týkajúcich sa nesprávneho právneho posúdenia veci tak okresným súdom, ako aj krajským súdom. Podľa názoru sťažovateľa mala byť predmetná zmluva o dodávke plynu právne posúdená ako absolútne neplatná, keďže podľa jeho názoru išlo v danom prípade o spotrebiteľskú zmluvu.

V súvislosti so svojím tvrdením, že predmetná zmluva o dodávke plynu mala byť vo veci rozhodujúcimi súdmi právne posúdená ako spotrebiteľská zmluva, sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že ako účastník právneho vzťahu založeného touto zmluvou *„nevystupoval ako podnikateľ, nakoľko... plyn využíval výlučne pre vlastnú spotrebu, a nie na jeho ďalší predaj za účelom dosiahnutia zisku“*, pričom v ďalšom poznamenáva, že *„Nesprávnou aplikáciou a výkladom právnych predpisov súdy dospeli k záveru, že sťažovateľ nemal v danom prípade postavenie spotrebiteľa, čo výrazným spôsobom obmedzilo jeho možnosť využitia právnych prostriedkov, ktoré právny poriadok poskytuje spotrebiteľom v záujme ich zvýšenej právnej ochrany.“*

V súvislosti so svojím názorom, že v danom prípade malo ísť o absolútne neplatnú zmluvu o dodávke plynu, sťažovateľ uvádza, že „prvostupňový súd pri skúmaní platnosti zmluvy o dodávkach plynu posudzoval aplikáciu § 40a Občianskeho zákonníka - neplatnosť

uvedenej zmluvy však v danom prípade nespočívajú v žiadnom z dôvodov uvedených v tomto ustanovení, čo znamená, že prvostupňový súd pri posudzovaní predbežnej otázky (platnosti zmluvy) aplikoval nesprávne ustanovenia právnych predpisov.

Odvolačný súd názor prvostupňového súdu doplnil, pričom uviedol, že o absolútnu neplatnosť by sa jednalo len v prípadoch, ak by konanie družstva nebolo upravené odchylné od § 243 odsek 3 Obchodného zákonníka, pretože len v tomto prípade sa môže jednať o absolútnu neplatnosť pre rozpor so zákonom – ak družstvo využije zákonom upravenú možnosť upraviť konanie štatutárneho orgánu odchylné, nemôže sa už jednať o rozpor so zákonom, pretože sa nejedná o zákonnú úpravu.

Právny názor odvolacieho súdu do dôsledkov znamená, že právom predvídanej úprave pomerov v právnickej osobe (t. j. v danom prípade možnosti upraviť si spôsob konania štatutárneho orgánu) sa poskytuje nižšia ochrana len preto, že bola využitá možnosť vyplývajúca z dispozitívnej právnej úpravy. Takého právneho posúdenia považujeme samo o sebe za formalistické a absurdné, predovšetkým sa však odvolacím súdom skúmaný dôvod neplatnosti vôbec nedotýka merita veci - konaniu podnikateľa prostredníctvom osôb a spôsobom vyplývajúcim zo zákona (§ 13 Obchodného zákonníka resp. § 243 Obchodného zákonníka). Máme za to, že rozhodujúcou je v tomto prípade skutočnosť, že družstvo v rozpore s citovaným ustanovením Obchodného zákonníka nekonalo prostredníctvom svojho, (pre daný právny úkon určeného) štatutárneho orgánu a preto nemôže byť z takéhoto konania zaviazané.

Dovoľujeme si tiež uviesť, že pri posudzovaní právneho stavu konajúce súdy úplne opomenuli skutočnosť, že obchodný register je verejne prístupný a k základnej ostrážitosti (vigilantibus iura scripta sunt) v obchodnoprávných vzťahoch patrí oboznámenie sa s právnym statusom zmluvného partnera. Žalobca si pritom bol vedomý skutočnosti, že sa jedná o právny úkon, ktorého hodnota prevyšuje 5 000,- €

Z týchto dôvodov, ako aj z dôvodov uvedených vyššie sa jedná o absolútne neplatný právny úkon (§ 13 Obchodného zákonníka) resp. o úkon, ktorý nemôže zaväzovať sťažovateľa, pretože zaňho nekonali osoby, ktorých konanie by ho zaväzovalo.

Vo vzťahu k napadnutým rozhodnutiam všeobecných súdov uvádzame, že tieto sa dopustili pri aplikácii a výklade zákonných predpisov zjavnej svojvôle spočívajúcej v nerešpektovaní zákonných ustanovení a zároveň v porušení zásady iura novit curia;

takúto aplikáciu a výklad právnych noriem považujeme za neprípustné a zasahujúci do základných práv sťažovateľa.“

Sťažovateľ v súlade s § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o dočasnom opatrení a odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa A., so sídlom M. IČO: ... na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Michalovce zo dňa 29. 04. 2011, č. k. 22 Cb/8/2011-162 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach zo dňa 27. 04. 2012, č. k.: 4 Cob/60/2011-193, porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 27. 04. 2012, č. k.: 4 Cob/60/2011-193, v spojení s rozsudkom Okresného súdu Michalovce zo dňa 29. 04. 2011, č. k. 22 Cb/8/2011-162 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Košiciach je povinný uhradiť sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia na účet advokáta JUDr. A. B., K., konateľa Advokátskej kancelárie I. s. r. o., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľ bol oprávnený podať proti napadnutému rozsudku okresného súdu odvolanie (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd.

Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu, a preto ústavný súd pri predbežnom prerokovaní v tejto časti sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 20/05). Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia sťažovateľom označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 136/05).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Pri výklade základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Vychádzajúc zo svojho ústavného postavenia ústavný súd v zásade nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať skutkové závery a právne názory všeobecného súdu vyjadrené v jeho rozhodnutiach. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia jeho relevantných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Sťažovateľ namieta, že krajský súd nesprávne právne posúdil predmetnú zmluvu o dodávke plynu, keďže ju nepovažoval

a) za absolútne neplatnú zmluvu (ďalej len „námietka absolútnej neplatnosti zmluvy o dodávke plynu“),

b) za spotrebiteľskú zmluvu (ďalej len „námietka neposúdenia zmluvy o dodávke plynu ako spotrebiteľskej zmluvy“).

Krajský súd v napadnutom rozsudku k námietke absolútnej neplatnosti zmluvy o dodávke plynu predovšetkým uviedol:

„Obchodný zákonník je založený na zásade neformálnosti, to znamená, že pre väčšinu právnych úkonov, najmä zmlúv uzavretých podľa tohto právneho predpisu nie je predpísaná písomná forma. V posudzovanej veci uzavreli účastníci konania kúpnu zmluvu, ktorej predmetom bola dodávka plynu žalobcom do odberného miesta žalovaného. Súd prvého stupňa správne konštatoval, že pre uzavretie kúpnej zmluvy Obchodný zákonník nepredpisuje písomnú formu, preto pre jej platnosť nebol potrebný podpis aspoň dvoch členov predstavenstva, aj keď ju v písomnej forme zmluvné strany uzavreli. Písomná forma právneho úkonu totiž vyplývala z vôle zmluvných strán, nie zo zákona. V posudzovanej veci však žalovaný namietal absolútnu neplatnosť právneho úkonu – zmluvy účastníkov konania práve z dôvodu, že zmluva nebola podpísaná dvoma členmi predstavenstva s poukazom na to, kto a akým spôsobom je oprávnený za družstvo konať.

Pokiaľ si žalovaný upravil osobitným spôsobom konanie predstavenstva navonok, nejde o zákonnú úpravu, žalovaný len využil možnosť danú mu dispozitívnym ustanovením Obchodného zákonníka, aby konanie predstavenstva navonok upravil podľa vlastných potrieb. V takom prípade však nedodržanie stanovenej formy právneho úkonu, a to podpísanie zmluvy dvoma členmi predstavenstva, lebo hodnota právneho úkonu prevyšuje sumu 5.000,- eur, nespôsobuje absolútnu neplatnosť tohto právneho úkonu. Absolútne neplatný je totiž právny úkon len vtedy, ak svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom. V súvislosti s konaním predstavenstva navonok by to bolo len v prípade právneho úkonu, pre ktorý je predpísaná písomná forma a nebol by podpísaný dvoma členmi predstavenstva družstva.

Žalovaný by sa mohol dovolávať prípadne len relatívnej neplatnosti tohto právneho úkonu, nie však podľa § 40a Občianskeho zákonníka, keďže prípady relatívnej neplatnosti právneho úkonu sú v tomto ustanovení taxatívne vymenované, ale podľa § 267 ods. 1 Obchodného zákonníka. Súd prvého stupňa podľa ustanovenia aj žalovaným namietanú relatívnu neplatnosť právneho úkonu posudzoval. Jeho závery v tomto smere žalovaný zrejme považoval za správne, lebo ich nenapadol a svoje odvolanie založil už len na námietke absolútnej neplatnosti zmluvy účastníkov konania z dôvodu, že túto nepodpísali dvaja členovia predstavenstva. V rozsahu podaného odvolania odvolací súd napadnutý

rozsudok súdu prvého stupňa aj preskúmal a dospel k záveru, že táto odvolacia námietka žalovaného vzhľadom na vyššie uvedené právne posúdenie nie je opodstatnená.“

Za nedôvodnú považoval krajský súd aj námietku neposúdenia zmluvy o dodávke plynu ako spotrebiteľskej zmluvy, pričom k tejto námietke v napadnutom rozsudku predovšetkým uviedol:

„Treba prisvedčiť žalovanému, že podľa § 2 písm. a/ zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa je spotrebiteľom aj právnická osoba. Podmienkou podľa tohto ustanovenia však je, že nakupuje výrobky alebo používa služby pre osobnú potrebu alebo pre potrebu príslušníkov svojej domácnosti, v prípade právnickej osoby by teda išlo o nákup výrobkov alebo využívanie služieb pre jej vnútorné potreby, súvisiace s chodom tejto právnickej osoby, napríklad nákup plynu na vykurovanie administratívnej budovy, ak súčasne túto hoci aj sčasti neprenajíma. V posudzovanej veci však zo zmluvy účastníkov konania, ako aj z výpovede svedkov vyplýva, že odberným miestom, do ktorého žalobca plyn dodával, bola sušička, ktorá slúžila na sušenie sóje, repky, kukurice a ďalších produktov, ktoré zrejme dopestoval žalovaný, prípadne ich nakúpil a po úprave ďalej predával. Pokiaľ sa sušička využívala aj na sušenie rastlinných produktov, ktoré žalovaný nepredával, ale ich využíval vo svojej živočíšnej výrobe, ani v tomto prípade nemožno spotrebu plynu na takúto činnosť hodnotiť ako vlastnú spotrebu družstva, keďže následne produkty živočíšnej výroby ďalej predával. Predmetom činnosti žalovaného podľa výpisu z obchodného registra je totiž okrem iného aj obchodná činnosť – nákup a predaj nespracovaných výrobkov poľnohospodárstva a lesníctva vrátane vlastných poľnohospodárskych základných produktov – živých zvierat, obilia, osív, krmív a spracovanej produkcie.

Zmluvu účastníkov konania vzhľadom na nesplnenie zákonných predpokladov nemožno posudzovať ako zmluvu spotrebiteľskú, preto odvolací súd sa nezaoberal a nehodnotil tvrdenie žalovaného, že ním označené podmienky zmluvy sú neprijateľné.“

V nadväznosti na § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia prvostupňového súdu, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti

napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody, ústavný súd považoval za potrebné poukázať aj na relevantnú časť rozsudku okresného súdu sp. zn. 22 Cb 8/2011 z 29. apríla 2011 (týkajúcu sa námietky absolútnej neplatnosti zmluvy o dodávke plynu, pozn.), v ktorej sa uvádza:

„Právny vzťah medzi účastníkmi tohto konania vyplývajúci zo zmluvy o dodávke plynu na odberné miesto č. ... sa riadi príslušnými ustanoveniami zák. č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov, zák. č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ako aj príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka o kúpnej zmluve. Konanie podnikateľa všeobecne upravujú ustanovenia § 13 až § 16 Obchodného zákonníka. Pre právnickú osobu platí, že za ňu koná štatutárny orgán alebo zástupca. Štatutárny orgán je oprávnený konať v mene právnickej osoby vo všetkých veciach. Štatutárnym orgánom družstva je predstavenstvo. Podľa § 243 ods. 3 Obchodného zákonníka, ktoré je kogentným ustanovením, ak je pre právny úkon predpísaná písomná forma, je potrebný podpis aspoň dvoch členov predstavenstva. Nedodržanie tohto kogentného zákonného ustanovenia má za následok neplatnosť právneho úkonu. Pri právnych úkonoch, pri ktorých sa účastníci dohodli na písomnej forme (avšak zákonom nie je obligatórne stanovená) sa nevyžaduje zo zákona podpis dvoch členov predstavenstva. Keďže pre kúpnu zmluvu zákonná úprava nevyžaduje písomnú formu, nedostatok podpisu ďalšieho člena predstavenstva pri takejto kúpnej zmluve robí tento právny úkon relatívne neplatným. Podľa § 40a občianskeho zákonníka, ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ust. § 49a, § 140, § 145 ods. 1, § 479, § 489 a § 701 ods. 1 považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá. Neplatnosti sa nemôže dovolávať ten, kto ju sám spôsobil. To znamená, že relatívna neplatnosť právneho úkonu je založená na vyvrátiteľnej domnienke platnosti právneho úkonu. Právny úkon relatívne neplatný sa považuje za platný, pokiaľ sa ten, kto je oprávnený, neplatnosti právneho úkonu nedovolá. Oprávneným je v danom prípade nepochybne žalobca. Neplatnosť právneho úkonu spôsobil žalovaný, nemôže sa jej preto dovolávať. Predovšetkým žalovaný musel vedieť, že písomnosti zakladajúce práva a povinnosti družstva podpisujú pri hodnote nad 5 000 EUR dvaja členovia predstavenstva. To, že hodnota právneho úkonu presiahne 5 000 EUR bolo zrejme už z oznámenia žalobcu o preddavkoch, ktoré presiahli sumu 5 000 EUR mesačne a boli

známe žalovanému pred uzavretím zmluvy. V konaní nebolo preukázané, že by žalobca uviedol žalovaného pri podpise zmluvy do omylu. Osoba, ktorá sa omylu dovoľáva, je povinná si sama, podľa okolností konkrétneho prípadu zabezpečiť objektívne informácie o okolnostiach, ktoré považuje za rozhodujúce pre uskutočnenie zamýšľaného právneho úkonu. Z výpovedí svedkov taktiež vyplynulo, že osoba, ktorá konala v mene žalovaného obsahu zmluvy porozumela, resp. bola spôsobilá jej obsahu porozumieť. To, že sa žalovaný pri podpise zmluvy prípadne aj neoboznámil s celým jej obsahom, nemožno pričítať na ťarchu žalobcu, ktorý mu s oboznámením jej obsahu nebránil. Súd nemal za preukázané ani zmenu textu zmluvy, oproti jej pôvodnému textu, pričom z výpovedí svedka Ing. V. vyplýva, že rukou písaný text (ktorým napokon nebol nahradený pôvodný text) je len prepočet z MWh na kWh. V zmysle § 267 ods. 2 Obchodného zákonníka sa žalovaný nemožno dovoľávať ani tiesne, resp. nevýhodných podmienok. Žalovaný bol v zmluve jednoznačne označený údajmi o tom, kde je zapísaný v OR, IČO-m, ako aj odtlačkom pečiatky s obchodným menom a adresou sídla, čo jednoznačne vylučuje možnosť zámeny, resp. neurčitého označenia. Zmluva bola ukončená dohodou k 30. 4. 2010, teda ešte pred odstúpením žalovaného od zmluvy a dovolania sa jej relatívnej neplatnosti a to osobou oprávnenou konať za žalovaného na základe plnej moci /č. l. 53 - 54 spisu/. Žalobca síce listom zo dňa 13. 7. 2010 /č. l. 59 spisu/ podmienil odpustenie ToP, úrokov z omeškania a doučtovania fixnej sadzby žalovanému za podmienky úhrady sumy 34 987,80 EUR (fa. č.), podpisom zmluvy o novácií záväzku vo fa. č. ... s termínom jej úhrady do 12. 8. 2010, čo napokon nebolo splnené a tak nedošlo k naplneniu odkladacej podmienky podľa § 36 Občianskeho zákonníka.“

K námietke neposúdenia zmluvy o dodávke plynu ako spotrebiteľskej zmluvy okresný súd v rozsudku sp. zn. 22 Cb 8/2011 z 29. apríla 2011 predovšetkým uviedol:

„Neobstojí ani argumentácia žalovaného, že v danom prípade ide o spotrebiteľskú zmluvu v zmysle zákona o ochrane spotrebiteľa, ktorý síce uvádza ako spotrebiteľa aj právnickú osobu, avšak za podmienky, že tá nekoná ako podnikateľ (napr. občianske združenia, nadácie, spoločenstvo vlastníkov a pod.), teda osoba, ktorá pri uzavieraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti. Z výpisu z obchodného registra žalovaného pritom vyplýva jej

predmet podnikania mimo iného aj ako podnikanie v poľnohospodárskej výrobe vrátane predaja nespracovaných poľnohospodárskych výrobkov na účely spracovania a ďalšieho predaja, veľkoobchodná činnosť, maloobchod s mäsom a masovými výrobkami. Odhliadnuc od uvedeného, súd nezistil také ustanovenia zmluvy, ktoré by vo vzťahu k prejednávánemu sporu mohol označiť ako nekalé, resp. neprijateľné. Zo žiadosti žalovaného zo dňa 16. 6. 2010 /č. l. 57 spisu/ vyplýva, že žalovaný uznal nárok ohľadne zvýšenej ceny za odber menší než dohodnuté % zmluvného množstva - 4 516,22 EUR, platby vzťahujúcej sa k fixnej mesačnej sadzbe do konca účinnosti zmluvy a platby vzťahujúcej sa k ročnej sadzbe za výkon do konca účinnosti zmluvy - 4 046,86 EUR (fakturovanú fa. č. 7411752490), úroky z omeškania vo výške 914,29 EUR, čo do základu a výšky. Uznanie záväzku zakladá vyvrátiteľnú domnienku, že záväzok v uznanom rozsahu v čase uznania trval. Dlžník môže tento predpoklad vyvrátiť, len ak preukáže opak, teda neexistenciu záväzku v čase uznania. Dôsledkom vyvrátiteľnosti tejto domnienky je to, že dlžník má aj naďalej možnosť dokázať, že uznaný záväzok v čase uskutočnenia aktu uznania v skutočnosti neexistoval či už preto, že nikdy nevznikol, alebo preto, lebo ešte pred jeho uznaním, zanikol. Podľa § 133 O. s. p., skutočnosť, pre ktorú je v zákone ustanovená domnienka, ktorá pripúšťa dôkaz opaku, má súd za preukázanú, pokiaľ v konaní nevyšiel najavo opak.

Žalovaný v odpore proti platobnému rozkazu, ako aj v priebehu konania uviedol, iba všeobecné tvrdenia o nesprávnosti vyúčtovaných súm uvedených v žalovaných faktúrach. Nepredložil súdu žiaden konkrétny dôkaz, ktorým by preukázal, že nárok na žalovanú sumu žalobcovi nevznikol, resp. zanikol. Podľa názoru súdu, iba všeobecné tvrdenia nemožno považovať za preukázanie opaku, v zmysle vyššie citovaného ustanovenia O. s. p.. V danom prípade súd musí vychádzať z toho, že skutočnosti uvedené žalobcom sú preukázané, keďže v konaní nebola vyvrátená domnienka existencie uznaného záväzku, zo strany žalovaného.

Predmetom uzavretej zmluvy medzi stranami bol záväzok dodávateľa dodávať odberateľovi plyn a záväzok odberateľa odoberať plyn a zaplatiť za dodávku plynu v súlade s ustanoveniami zmluvy, kde si strany dohodli aj to, ako sa tvorí predajná cena. Z ustanovenia § 448 ods. 1 Obch. zák. vyplýva povinnosť kupujúceho zaplatiť dohodnutú kúpnu cenu. Cena, ktorú účastníci konania dohodli nie je v rozpore so všeobecne záväznými predpismi o cenách. Vyhodnotením vykonaného dokazovania bolo zistené a preukázané, že

žalovaný žalobcovi do dnešného dňa neuhradil cenu za dodaný zemný plyn v hodnote 47.847,82 EUR, ani úroky z omeškania vo výške 838,83 EUR, na ktoré má žalobca titulom omeškania so splnením peňažného záväzku zákonný nárok.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti a za daného stavu súd považoval nárok žalobcu za opodstatnený...“

Ústavný súd v súvislosti s citovanými časťami rozsudku súdu prvého stupňa považoval za potrebné poukázať na svoju ustálenú judikatúru nadväzujúcu na § 219 ods. 2 OSP, v ktorej zdôrazňuje, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

Podľa názoru ústavného súdu sa krajský súd v napadnutom rozsudku v spojení s rozsudkom okresného súdu sp. zn. 22 Cb 8/2011 z 29. apríla 2011 ústavne konformným spôsobom vysporiadal s oboma námietkami sťažovateľa týkajúcimi sa nesprávneho právneho posúdenia zmluvy o dodávke plynu.

Sťažovateľ svoje tvrdenie, že v danom prípade malo ísť o spotrebiteľskú zmluvu, zakladá na argumente, že v právnom vzťahu založenom touto zmluvou „nevystupoval ako podnikateľ, nakoľko... plyn využíval výlučne pre vlastnú spotrebu“. V napadnutom rozsudku sa krajský súd podľa názoru ústavného súdu primeraným, a teda ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal s otázkou, prečo nemožno zmluvu o dodávke plynu považovať za spotrebiteľskú zmluvu, a to s prihliadnutím na nesplnenie jednej z podmienok ustanovených v § 2 písm. a) zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, podľa ktorej spotrebiteľom je právnická osoba, ktorá nakupuje výrobky alebo používa služby pre osobnú potrebu alebo pre potrebu príslušníkov svojej domácnosti, keďže na základe samotnej zmluvy o dodávke plynu, ako aj svedeckých výpovedí mal krajský súd za preukázané, že „odberným miestom, do ktorého žalobca plyn dodával, bola sušička“, ktorá slúžila na podnikateľské účely.

V súvislosti s námietkou, že v danom prípade malo ísť o absolútne neplatnú zmluvu o dodávke plynu, sťažovateľ poukazuje na názor krajského súdu, podľa ktorého ak družstvo využije zákonom upravenú možnosť upraviť konanie štatutárneho orgánu odchyľne, „nemôže sa už jednať o rozpor so zákonom, pretože sa nejedná o zákonnú úpravu“, pričom zastáva názor, že „právny názor odvolacieho súdu do dôsledkov znamená, že právom predvídanej úprave pomerov v právnickej osobe (t. j. v danom prípade možnosti upraviť si spôsob konania štatutárneho orgánu) sa poskytuje nižšia ochrana len preto, že bola využitá možnosť vyplývajúca z dispozitívnej právnej úpravy“. V nadväznosti na uvedenú argumentáciu ústavný súd podotýka (s prihliadnutím na odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu, pozn.), že v posudzovanej veci nie len využitie možnosti upraviť konanie štatutárneho orgánu odchyľne ako upravuje zákon (Obchodný zákonník, pozn.) v zmysle § 243 ods. 3 druhej vety Obchodného zákonníka bolo dôvodom, prečo krajský súd nepoužil ustanovenia o absolútnej neplatnosti zmluvy o dodávke plynu. Krajský súd totiž poukázal aj na to, že v danom prípade nebolo možné aplikovať ani kogentné ustanovenie § 243 ods. 3 tretej vety Obchodného zákonníka, podľa ktorého „Ak je však pre právny úkon, ktorý robí predstavenstvo, predpísaná písomná forma, je potrebný podpis aspoň dvoch členov predstavenstva“, vzhľadom na to, že na uzavretie zmluvy o dodávke plynu (kúpnej zmluvy, pozn.) sa písomná forma nevyžaduje.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd zastáva názor, že z ústavnoprávneho hľadiska neexistuje žiaden dôvod na spochybňovanie právnych názorov vyjadrených v napadnutom rozsudku krajského súdu; tieto právne názory sú dostatočne odôvodnené, majú oporu vo vykonanom dokazovaní a vychádzajú z ústavne akceptovateľnej aplikácie príslušných právnych noriem na zistený skutkový stav veci.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti konštatoval, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí na ďalšie konanie reálne umožňovala dospieť k záveru o ich porušení, a preto odmietol túto časť sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľa na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. októbra 2012